

Плетньов О.О.

студент,

*Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого*

ЮРИДИЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ДОГОВОРІВ ПРО НАДАННЯ ОСВІТНІХ ПОСЛУГ

Сфера освіти є однією із найважливіших сфер суспільного життя. Конституцією України гарантовано право кожної особи на освіту. Правовідносини, щодо надання освітніх послуг виникають на підставі договору про надання освітніх послуг. Від укладання цього договору залежить ефективність та якість їх надання, наявність гарантій для суб'єктів освітньої діяльності. Тому аналіз правової характеристики, цього договору є важливим для розвитку і удосконаленню правового регулювання цих правовідносин, що дозволить провадити освітню діяльність на більш високому рівні.

Варто зазначити, що серед науковців існує думка, щодо адміністративно-правової природи даного договору, з огляду на публічно-правовий характер освітніх інституцій, проте значної підтримки такий погляд не отримав.

Відповідно до положень статті 901 Цивільного кодексу України (далі-ЦКУ) за договором про надання послуг одна сторона (виконавець) зобов'язується за завданням другої сторони (замовника) надати послугу, яка споживається в процесі вчинення певної дії або здійснення певної діяльності, а замовник зобов'язується оплатити виконавцеві зазначену послугу, якщо інше не встановлено договором [1].

Частина друга цієї статті вказує на те, що положення глави 63 ЦКУ можуть застосовуватися до всіх договорів про надання послуг, якщо це не суперечить суті зобов'язання. Договір про надання освітніх послуг не є виключенням цьому.

Договір про надання освітніх послуг варто розуміти як домовленість, згідно з якою одна сторона (виконавець) зобов'язується за

завданням другої сторони (замовника) надати освітні послуги, що повинні відповідати державним освітнім програмам та/або домовленості сторін, а замовник зобов'язується споживати надані послуги та оплатити їх виконавцеві, якщо інше не встановлено договором чи законом.

Серед особливостей варто зацентувати уваги, що на відміну від, інших видів договорів про надання послуг, якість та високий результат, як наслідок споживання освітніх послуг, залежить, як від дій виконавця так і від замовника, його уваги, цілеспрямованості та бажання. А результатом відсутності зазначених якостей, може бути дострокове припинення договору, наприклад у разі відрахування. З огляду на це правильним кроком є визначення законодавцем у статті 1 Закону України «про освіту» освітньої послуги, як комплексу визначених законодавством, освітньою програмою та/або договором дій суб'єкта освітньої діяльності, що мають визначену вартість та спрямовані на досягнення здобувачем освіти очікуваних результатів навчання. Очікуваність у цьому випадку є поняттям, яке визначає той результат, якого досягає середньостатистична особа у нормальних (звичайних) умовах. Тому відшкодування збитків за неналежне виконання договору, з огляду на наприклад не складання випускного іспиту замовником неможливе. Оскільки в даному випадку якість залежить також від сприйняття послуги контрагентом. Неналежним виконанням з боку виконавця в аналізуємому договорі буде, наприклад, незабезпечення проведення занять, невідповідність навчальних-планів державним стандартам.

Щодо юридичної характеристики, то такий договір є консенсуальним, виходячи з визначення договору про надання послуг, та природи освітніх правовідносин [2]. В той же час може виникати необхідність наявності додаткового юридичного факту, наказу про зарахування. Видання якого відповідно, до Наказу МОН про затвердження умов прийому на навчання для здобуття вищої освіти відбувається вже після укладання договору.

З огляду на вимоги статей 206 та 208 ЦКУ, правочин про надання освітніх послуг не може укладатися в усній формі.

Щодо певних видів договору про надання освітніх послуг також встановлена пряма вказівка на письмову форму у законодавчих актах.

Також такі договори можуть бути, як оплатними так і безоплатними, щодо безоплатних договорів про надання послуг можливе також застосування положень статті 904, щодо зобов'язання замовника відшкодувати виконавцеві усі фактичні витрати, необхідні для виконання договору. Окремо варто звернути увагу на навчання за державним замовленням (за кошти державного бюджету). В цьому випадку цей правочин є безоплатним, оскільки майнового задоволення однієї сторони за рахунок іншої не відбуваються, проте сама діяльність закладу освіти не є безвідплатною, та регулюється адміністративним та фінансовим правом, щодо взаємовідносин держави та державних (комунальних) вищих навчальних закладів [3, с. 180].

Важливим різновидом є договір про навчання, відповідно до Наказу МОН про затвердження умов прийому на навчання для здобуття вищої освіти в 2021 році укладення договору про навчання між закладом вищої освіти та вступником (за участі батьків або законних представників – для неповнолітніх вступників) є обов'язковим, оскільки є підставою для видання наказу про зарахування. В той же час він є різновидом договору про надання освітніх послуг. Типова форма такого договору затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 19 серпня 2020 р. № 735. З її аналізу випливають істотні умови цього виду договору. До істотних умов договору про надання освітніх послуг належать предмет, строк і ціна договору, а також порядок фінансування, ступінь освіти та форма навчання, спеціальність та обсяг освітньої програми, умови розірвання договору, відповідальність сторін.

В той же час для осіб, які навчатимуться за рахунок коштів фізичних (юридичних) осіб додатково укладається договір між закладом вищої освіти та фізичною (юридичною) особою, яка замовляє платну освітню послугу для себе або для іншої особи, беручи на себе фінансові зобов'язання щодо її оплати.

Таким чином можна прийти до висновку, що основним завданням договору є – забезпечення ефективної освітньої взаємодії та захист їхніх прав. В той же час існує багато різновидів даних договорів, а їх правова регламентація є досить обмеженою, та потребує більшої конкретизації та регулювання.

Список використаних джерел:

1. Цивільний кодекс України (редакція від 14.06.2007). Закон від 16.01.2003 № 435-IV // Відомості Верховної Ради України від 03.10.2003 – 2003 р., № 40, стаття 1107.
2. Цивільний кодекс України: Науково-практичний коментар / За ред. розробників проекту Цивільного кодексу України. – Київ: Істина. – С. 305.
3. Цивільне право України: Підручник / Є.О. Харитонов, Н.О. Саніахметова. – Київ: Істина, 2003. – С. 693–700.